

A

NAGY-KÁROLYI EV. REF. EGYHÁZMEGYE

1889. április 10-én

NAGY-KÁROLYBAN

TARTOTT KÖZGYÜLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

MÁTÉ-SZALKA,
NYOMATOTT WEISZ ZSIGMONDNÁL
1889.

A nagy-károlyi ev. ref. egyházmegye
1889. ápril 10-én Nagy-Károlyban tar-
tott közgyűlésének

jegyzőkönyve.

—♦♦♦—
Segesvári József esperes és **Kulin Imre** egyház-
megyei gondnok elnöklete alatt jelen voltak:

Ujlaki Gábor

Debreczeni István

Kubinyi Károly

világi

Lövey Pál

Vityi Bertalan egyházi

tanácsbírák.

Lelkészek közül: Asztalos György n. károlyi, Uray József esomaközi, Korán János dobrai, Lengyel Pál kis-majtényi, Kósa Ede jármi-i, Veress Imre irinyi, Szabó Károly fábiánházi, Nagy Gáspár érkörtvélyesi lelkészek.

Egyházak képviselői: Molnár György gondnok, Balog Gerzson egyházi tanácsos géresi, Kósa Menyhért, Szabó György e. t. ó-apáti-i, Fekete Ferencz gondnok, Bene Lajos, Molnár Ruben e. t. fábiánházi, Kulin Miklós fő gondnok jármi-i, Botos György gondnok, kis-majtényi, Bartha György gondnok berei, Uray Károly gondnok, Asztalos György domahidai, Biró Gergeiy n. ecsedi, Szondi József és Katona György e. t. ny-megyesi, Nagy Gáspár lelkész érkörtvélyesi, Mándi Sámuel főgondnok m. szalkai, Bajza István lelkész, Csomay Mózes gondnok, Tukacs János gencsi egyházak képviselői.

Tanítói részéről: Dávid Sándor n. károlyi, Szabó Lajos n. ecsedi tanítók mint képviselők.

Ezen kívül számos hallgatók.

Jegyzők: Ujlaki Gábor p. Ilosvay Aladár világi jegyző.

Esperes ur Istenhez emelt buzgó fohásza után e. m. gondnok ur a jelen voltakat szívélyesen üdvözölvén, a gyűlést megnyitottnak nyilvánítja.

1. Esperes ur jelenti, hogy Gróf Dégenfeld József és Földvály Sándor tanácsbíró urak, hozzá intézett levelükben tudatják, hogy jelen gyűlésünkön ~~halaszthatatlan~~ hivatalos teendők miatt részt nem vehetnek.

Sajnos tudomásul vétetik.

2. Olvastatott az 1888-ik évről következő esperesi jelentés:

Nagytiszteletű egyházmegyei közgyűlés!

Az idei törvényszerű egyházlátogatás egyházmegyénk északi és déli vidékén egy időben január hó 16-ikától február 2-ikig bevégeztetvén: van szerencsém az egyházmegye anyagi és szellemi állapotáról szóló jelentést az egyház látogatási jegyzőkönyv »Rövid áttekintés« című kivonatában tiszteletteljesen betérjeszteni, melyet is felolvastatni s az ott jelzett elintézésre váró ügyeket tárgyalás alapjául felvételni kérek.

Itt csak azt kell felemlítenem, a mi ott feljegyezhető még nem volt, hogy t. i. a közigazgatásra, gyámintézetre, fő iskolai táptézetre kezemhez jött összes pénzeket a gyűjtő ivekkel, mint ellennyugtákkal együtt, az illető pénztárnokokhoz azonnal áttettem.

Nem lehet azonban, hogy e hivatalos dolgok kötelességszerű bejelentése mellett fájdalommal, és kegyeletes érzéssel meg ne emlékezzem az áldozatokról is, miket a kérlelhetlen halál tőlünk az elmúlt 1888-ik évben követelt, egyfelől Solymosy Bálint egyházmegyénk volt tanácsbírája, más felől Kézy Sándor volt géresi lelkész személyében, amaz mult évi oktbr. hó 20-án, emez november 23-án végezvén be a közjóra szentelt életét. Azt hiszem, hogy a mélyen tisztelt közgyűlés érzelmével találkozom, midőn mind két halottunk nevének és emlékének szokásos jegyzőkönyvi megörökítését tisztelettel kérem.

A mélyen tisztelt közgyűlés feladata leendő a Solymosy Bálint halála által üresedésbe jött e. m. világi tanácsbírói szék betöltése iránt intézkedni; a géresi lelkészi állomás betöltéséről, én a fennálló törvény értelmében már intézkedtem, s a választás folyó évi febr. hó 10-én meg is történt, azonban a választás ellen óvás adat-

ván be, vizsgálatot rendeltem el, melynek alapján, épen e közgyűlés alkalmával lesz hivatva az e. megyei bíróság, a választás érvényessége, vagy érvénytelensége feletti elsőfoku ítéletét meghozni.

Mély tisztelettel.

Nagy-Károly, 1889. ápril. 10.

A nagy tiszteletű és tekintetű egyházmegyei közgyűlésnek
alázatos szolgája:

Segesvári József,

esperes.

Esperes ur jelentése tudomásul vétetik; midőn néhai Solymosi Bálint e. m. v. tanácsbíró és Kézi Sándor lelkész emlékezte jegyzőkönyvbe vétetik: az egyház látogatási jegyzőkönyv »Rövid áttekintés« czimű kimutatása tudomás, illetőleg határozat hozatal végett felolvastatni határoztatik.

A mennyiben pedig Solymosi Bálint tanácsbíró ur halálával egy vlági tanácsbírói szék üresedésbe jött: Esperes ur felhivatik, hogy a kebelbeli egyházak által a fennálló törvényes gyakorlat szerint ennek betöltését eszközölje.

3. Képviselők megbízó levelei

Levéltárba tétetni rendeltetnek.

4. Olvastatott az egyház látogatási jegyzőkönyv »Rövid áttekintés« czimű sommázatából az iskolák szellemi állapotát feltűnő jelentés, mely szerint kitűnőnek találtatott: a n. károlyi nagyobb és kisebb fi és leány iskola, börvelyi fi, gencsi, körtvélyesi leány, n. ecsedi fi, m.-szalkai nagyobb fi és leány, szamosszegi fi, olcsvai és jármí-i iskolák.

Dicséretesek: kaplonyi, k. daróczi, ér-endrédi nagyobb és kisebb, körtvélyesi fi, csomaközi, berei, gebei, mérki, n. ecsedi leány, szamosszegi leány, ó apáti-i, vitkai, ilki, hodászi k. jánosi-i iskolák.

Kielégítő: börvelyi leány, nyír-megyesi, domahidi, kis-majtényi, dobrai, irinyi, dengelegi, szaniszlói, fábiánházi, m.-szalkai kisebb fi, ó. pályi-i, n. dobosi, parasznyai, paposi.

Alig kielégítő: kr.-szent-miklósi.

Nem vizsgáltatott meg a géresi, mivel a himlő járvány miatt az iskola hatóságilag be volt zárva.

A kötelességüket hűn teljesített tanítók érdemeinek méltó elismerésül, a gyengébbek buzdításául, szokott módon az

egyházakkal közölni rendeltetik.

5. Olvastatott az egyházlátogatási jegyzőkönyvből, az egyes egyházakban történt kegyes adományozások sorozata, nevezetesen:

Gebén, az egyház hivei, takarékos magtár alapjához 61 liter gabonát ajándékoztak.

Mézken, Szabó János neje Krisbai Terézia s leánya Szabó Terézia a templomi szó székre s papi székre bordó szín bársonyterítőt ajándékozott, Bai Erdei Sándor az egyház javára 2 frtot,

M. Szalkán, Papp Arthur lelkész 5 frt, neje 1 frt, Papp Johanna és Mária 50 — 50 kr; Havas Gyula s. lelkész 1 frt, Csizmadia Mihály 5 frt, Varga Sándor orgona alaphoz 1 frt, Gál György 1 frt, Csizmadia József 1 frt, Csizmadia Józsefné 1 frt, Kádár István 50 kr, Pintye Albert 50 kr, Szabó Gergely 50 kr, az iskola növendékei 3 frt, 10 kr, többen kisebb nagyobb összegekben összesen 24 frt, 65 kr.

Nagy Debesen, Orgona készítésre adakoztak: Fodor Mihály 10 frt, Baksay József 5 frt, Id. Szabó József 5 frt, Somogyi István 2 frt, Nagy Gábor 1 frt, Somogyi József 1 frt, Tar József 1 frt, Ács József 1 frt, Seregi László (gör. kath. lelkész) 1 frt, Mátyus Károly 1 frt, Jakab Illés 1 frt, Kovács Károly 50 kr, Id. Nagy Sándor 4 frt, 50 kr.

Nyir Megyesen, Néhai Ronesik Sándor lelkész ur özvegye, az ur asztalához ajándékozott, egy értékes, sajátkezűleg készített, ritka szépségű s művészi kivitelű abroszt.

Bodászen, Thúri, harang öntő művész, az egyháznak egy kisebb harangját, vas koronával díj nélkül ellátta.

Kaplonyban, Özv. Bagosi Kálmánné, Reök Ida urnő, a lelkészlak építésére 100 frtot ajándékozott. Ugyan e célra Hegedüs Lajosné, szül. Balog Julianna 1 frt, Nyiri Pálné, szül. Botos Ágnes 1 frt — adományoztak.

Alsó Majtény, Botos Péter e. gondnok az ur asztalához egy emalírozott boros kannát vett 3 frt 43 krért, Tek. Vajtó László n. majtényi lakos s uradalmi tiszt, ajánlatot tett, hogy míg N. Majtényben lakik, az ur asztalához megkivántató bort kiszolgáltatja ingyen, s ezt egy év óta teljesíti is. Néhai Sipos József domahidi volt lakos végrendeletileg 50 frtot hagyományozott, ugy szinte ennek neje, született Szerémi Eszter harangra 100 frtot hagyományozott.

Iziny, Az egyház tagok önkéntes megadóztatás folytán a templom és toronytető javítására 191 frt 50 krt. hoztak össze. Nagyságos Jasztrabszki Kálmán r. kath. nagybirtokos 4 frt 40 krt, Nagyságos Jasztrabszki Emil r. kath. nagybirtokos 17 frtot, Szilágyi György szaniszlói gör. kath. lakos 10 frt, Ujlaki András és Sándor testvérek 12 frtot, Rácz János n. károlyi lakos 3 frtot. Veress Ferenczné a templomi szószékre egy zöld posztóból készített terítőt ajándékozott, 50 frt értékűt.

Király Dávid, Az ifjuság egy bál jövedelméből az egyháznak 10 frtot ajándékozott.

Ér-Endréd, A helybeli szegény tanulók könyv alapjára többen 5 frtot ajándékoztak. Orgona alapra több egyháztagek 325 frtot.

Szaniszlén, Szilágyi György gör. kath. vallásu, egyházunknak 50 frtot ajándékozott. Ifj. Bereczki István 1 frtot.

Örvendetes tudomásul vétetik, a vallásos és kegyes jótevők és adakozók iránti méltó elismerés és hasonló jótettek-re buzdítás céljából jegyzőkönyvbe vétetik s szokott módon köröztetni rendeltetik.

6. Egyházmegyei közgyűlésünk, az egyház látogatás jegyzőkönyvéből tudomására jött, hogy a gebei ref. egyház épületeit mind ez ideig daczára az egyház látogató küldöttség és egyházmegyei közgyűlés komoly figyelmeztetésének — tűzvész ellen nem biztosította.

Egyházmegyei közgyűlésünk, midőn komolyan megróvja a gebei egyházi előljáróságnak, az egyház biztonságvával s jövőjével nem gondoló hanyagságát; szigorú felelőség terhe alatt meghagyja, hogy egyháza épületeinek biztosítását a legközelebbi idő alatt eszközölje. Ellen esetben a netalán bekövetkező szerencsétlenség esetén a bekövetkező károkért, az egyházi előljáróságnak minden tagjai, egyenként és egyetemesen az egyh. törvények 28-§ 14-ik pontja értelmében a legszigorubb anyagi felelőséggel s teljes kártérítéssel tartoznak. Egyszersmind Esperes ur megbizatik, hogy az egyházi előljáróságot, legkomolyabban a biztosítás foganatosítására utasítsa, s a netalán történhető szerencsétlenség esetén az előljáróságot érdeklő felelőségre figyelmeztesse.

7. A kr. szent-miklósi egyház, az egyház látogató küldöttség által azon kérelemmel járul egyházmegyénkhez, hogy kis terjedelmű erdejéről, melynek jövedelméből a belhivatálnokok évi fa il-

letményeit eddig fizette a fát eladhassa, hogy az eladott fa árának kamatain — melynek tőkéje biztos helyre elhelyezendő lesz — a belhivatalnokok fa illetményeit bevásárolhassa. Támogatván kérelmét azon indokkal, hogy a most eladandó fa árát ha mint tőke kezeltetik a belhivatalnokoknak a szükségelt failletményt — a kamatok fedezik; míg így a fennálló fák néhány év alatt ha ezen szükséglet teljesítésére levágnak; az egyház a belhivatalnokok fa illetményének teljesítésére semmi alappal nem birand.

Mielőtt e. m. közgyűlésünk e tárgyban az engedély megadására vonatkozó határozatát meghozná: kérelmező egyház a közigazgatási erdészeti bizottsághoz utasítatik, s ennek véleménye, illetőleg határozata után fog egyházmegyénk a kérdéses tárgyban határozatot hozni.

8. A n. károlyi ev. ref. lelkész ur, az e. l. küldöttségnek azon panaszát adja elő, hogy daczára annak miszerint lelkészi díjlevelében a termény fizetés buza: az egyháztagjai kötelezettségüket nagyrészből silány minőségű kétszeres étellel róvják le — kéri azért, hogy panaszát az e. m. közgyűlés elé terjesztessék, mely közgyűlés utasítsa az egyháztanácsot, hogy lelkésze irányában kötelezettségének, a díjlevél tartalma szerint tegyen eleget, s termény fizetése ne kétszeres étellel — de mint a díjlevélben van — buzával teljesítessék.

Egyházmegyei közgyűlésünk, a beadott panasz folytán utasítja a n. károlyi ev. ref. egyháztanácsot, hogy a lelkész termény fizetését a díjlevélben meghatározott uinőségben, az az nem kétszeres, hanem tiszta buzával teljesítse.

9. A nyír-megyesi ev. ref. egyház Roncsik Sándor volt lelkészének özvegyével, azon hátralék kiegyenlítésére nézve, melylyel az egyház férjének lelkészi hivatalos fizetésére nézve még adós volt — szerződésre lépett, mely szerint az egyház kötelezi magát, elhalt lelkésze özvegye Roncsik Sándorné asszony javára évenként 10 az az tiz köből gabonát mint évi járulékot fizetni, említett Roncsik Sándorné asszony pedig azon hátralék őt illető jogáról, melylyel az egyház férjének lelkészi fizetésében adós maradt lemond, mely egyezséget mind két fél az egyházlátogató küldöttség útján e. m. közgyűlésünknek tudomására kívánja hozni.

Tudomásul vétetik.

10. Olvastatott az e. l. jegyzőkönyvből, hogy a börvelyi népes egyház mind két iskolája és tanító lakja, rozzant és tartha-

tatlan állapotban vannak, mind ez ideig felépítéséhez egyéb előkészületeket nem tettek, mint azt, hogy e célra 70 ezer vályog szereztetett be — minek következtében az egyh. látogató küldöttség, a helyi egyháztanácsot oda utasítá, hogy az építéshez még ez év tavaszán mulhatlanul hozzá fogjon s azt az év nyarán be is végezze. Ezen utasításra azonban az egyházi előjáróság csak azon ígéretet tévé, hogy ez év folytán az építéshez minden szükséges anyagokat beszerzend, magát az építést pedig az 1890-ik év tavaszán megkezdi, s ezt annak folyamán be is végzend.

Méltó visszatetszéssel értesül e. m. közgyűlésünk a börvelyi népes és vagyonos egyháznak, azon semmi körülmények által nem igazolható magatartásáról, hogy évek hosszn során — daczára a gyakori megintéseknek — sőt már az épület tarthatatlansága miatt a polgári hatóság által történt bezáratásnak — rozzant s a tanítványok és tanítók egészségére kártékony hatású épületeket mind ez ideig fentartja s legkomolyabb sürgetésre is, üres ígéreteknel s előkészületeknél egyébbel nem felel. Mire nézve egyh. m. közgyűlésünk, az egyházi előjáróságot oda utasítja, hogy az iskolák és tanítói lakok felépítéséhez az előkészületeket melyeket már régóta ígér, ne csak meg tegye, hanem az év tavaszán az építést mulhatlanul megkezdje s be is végezze.

11. Olvastatott Joó Lajos gencsi ref. vall. lakosnak Esperes urhoz intézett kérvénye, melyben előadja, hogy neki — bár a reá templom építésre kirótt 15 frt terhet lefizette — a fizetés terhe alól felmentő nyugtát az egyházi előjáróság ki nem adja, holott több egyháztagnak, kik tartozásaikat kifizették a felmentő nyugta kiadatott: kéri azért ügye megvizsgáltatását, s a felmentő nyugta kiadatását.

Ugyancsak ezen tárgyra vonatkozó panaszt terjeszt elő Esperes urhoz intézett folyamodványában, Kiss Kálmán gencsi ref. egyháztagnak: előadván, hogy mig boldogult szüleire 4 véka buza után kirótt 60 frtot mint örökös a további fizetés kötelezettség alól felmentő nyugtának kiadása mellett — le akarván fizetni, tőle ezen feltétel mellett ez el nem fogadtatott: kéri azért Esperes urtól sérelme orvosoltatását.

Ezen ügy tárgyalásánál, gencsi lelkész ur, az egyház képviselőinek, de leginkább az egyházlátogató küldöttség előterjesztésének nyomán tudomására jött egyházmegyénk, hogy a templom

építési költség fedezésére felkölcsönzött 5 ezer forint vissza fizetésére, az egyházközségi gyűlés a buza kivetését vette fel alapul, oly formán, hogy minden egyháztág ahány véka buzát fizet a belhivatalnokok fizetésének fedezésére, annyi 15 frtot fizet a templom költségeire felvett adósság lerovására, azon kijelentéssel, hogy a kik a reájuk eső terhet a kölcsön felvétele előtt lefizetik: maguk és maradékaik ezen építési teherre nézve, minden fizetési kötelezettség alól felmentetnek. Ezen vékánként fizetendő 15 frt. nem személyi hanem dologi tartozás lévén, a mennyiben a felkölcsönzött 5 ezer frt, azon kulcs szerint vetett ki, hogy ki mely arányban fizet egyházi adót, ezen arányban fizesse a templom építési költséget is, valamint a felkölcsönzött tőkének kamatait is. Mind addig tehát, míg ezen kölcsön tőke meg nem térítettik: végleges felmentő nyugtát az e. előjáróság senkinek nem adhat; mert a belhivatalnokok fizetésének aránya az egyes egyháztágok vagyoni változása szerint hullámnak van alávetve és így az egyház által felkölcsönözött tőkének vissza fizetési aránya is; mert a ki ma 15 frttal van megróva, jövőben a kivetett arány szerint többet tartoznék fizetni — és megfordítva, melyből következik, hogy ha a felmentő nyugta kiadatik. míg azok kik vagyoni értékükben nevednek fizetési kötelezettség alól felmentetnek; — a vagyoni értékükben alább szállott egyháztágokon a felvett kölcsön fedezésére kívántató összeg be nem vehető lenne: mely esetben az egyház nagy terheltetésnek sőt anyagi romlásnak s veszteségnek lenne kitéve.

Miután az egyházi közgyűlésnek a kölcsön felvétele előtt, vagy annak alkalmával hozott határozatát, — anélkül hogy az egyház anyagilag meg ne károsodjék s tetemes veszteséget ne szenvedjen — megváltoztatni nem lehet: folyamodók kérelme figyelmen kívül hagyatik, az eddig kiadott felmentő nyugták kiadásáért pedig, az azt eszközölt egyházi előjárók vagyoni felelősséggel tartoznak.

12. Esperes ur felhivja a közgyűlést, a folyó évi egyházke-
rületi gyűlésekre küldendő e. m. képviselők megválasztására.

Papi részről Ujlaki Gábor e. m. tanácsbíró, világi részről Debreczeni István v. tanácsbíró ismét elválasztatnak, egyuttal részükre a megbízó levél jelen jegyzőkönyvi számban kiadatni rendeltetik.

13. Esperes ur beterjeszti a közalapi bizottság munkálatát

s egyszersmind az 1888-ik évi főtabellát közszemlére bocsátja.

Helyeslő tudomásul vétetik.

14. Olvastatott a gebei hagyatéki ügyszakgyában beterjesztett esperesi jelentés, mely szerint az egyházmegye képviselőjében megvett, s ez ideig haszonbérileg kezelt Szilágyi féle birtok utolsó részlete is eladatván, az azokból befolyt összeg most már számokban is kimutatható.

Miután azonban, a birói ár felosztásnál csakis 1792 frt 42 kr. erejéig lett az egyházmegyének a birtokra bekebelezett 2000 frt tőke és járulékaik iránti követelése kielégítve: jelentést tevő Esperes ur felhatalmazást kér, hogy a kincstár által örökösödési százalék czimen — daczára az árverésen történt tulajdonjog szerzésnek — követelt és letétbe helyezett 466 frt 52 kr. iránti igényével, az egyházmegye a legfőbb pénzügyi bíróságnál is el lett utasítva — intézhessen közvetlenül a n. m. pénzügyi miniszterhez kérvényt, ezen sérelmesen követelt százalék elengedése illetőleg visszatérítése iránt.

A jelentés öröndetes tudomásul vétetik, Esperes ur megbizatik, hogy közvetlenül a pénzügy miniszterhez intézett kegyelmi kérvény útján, kísértse meg, a letétbe helyezett százalék visszatérítését, egyszersmind a gyámintézeti számadások megvizsgálására kinevezett küldöttség megbizatik, hogy az érdekelt pénztárakkal a leszámolást megejtse.

15. Olvastatott a gyámintézeti választmány évi jelentésével kapcsolatosan beterjesztett 1889 ápril 1-én tartott gyűlésének következő jegyzőkönyve:

J e g y z ő k ö n y v,

mely felvétellett N.-Károlyban 1889-ik év ápril hó 1.

I. szám.

Szatmáry József ügyvéd beterjeszti, a gyámintézet pereiben bírósán megállapított költségeiről szóló kimutatást, mely szerint 189 frt 40 krt. kér részére kiutalni.

Határoztatott: A költség jegyzék 1. tétele alatt foglalt néhai Roncsik Sándor lelkész ur elleni pernek költségeit 51 frt 33 krt, kiutalja az igazgató választmány, miután ez már befizetve van.

A 2-ik tétel alatti Mező Károly s neje elleni perben megállapított költséget, az igazgató választmány ki nem utalja, mert ez befizetve nincs és utasítja az ügyvédet, miszerint e pert haladéktalanul hajtsa végre.

A 3-ik tétel alatti Lányi Kálmán s neje elleni, ugy a 4-ik tétel alatt Mészár Mihály elleni pereknek költségeit, míg az egész követelés befizetve nem leszen az igazgató választmány nem utalja ki, hanem nevezettek ellen szintén a legerélyesebb intézkedésre utasítja az ügyvédet.

Az 5-ik tétel alatti Komoróczy Miklós ellen lejáratott pernek költségeit 57 frt 10 krt, miután ezen követelés, végrehajtás útján sem volt be vehető, mivel az alperes teljesen vagyontalan, az igazgató választmány ki utalja, s ezen ügyet az egyházmegyei gyűlés elé terjeszteni határozza, a célból, hogy a gyűlés határozzon ez ügyben, a további teendőkről, esetleg a megszüntetésről.

II. szám.

Pénztárnok előterjeszti, hogy a mult évi gyűlés 1-ső pontjában foglalt határozat szerint utasítva lett, miszerint a Bodoky örökösöktől 10 frt 80 kr. kamatot szedjen be; ő e tekintetben érintkezvén az örökösökkel, az örökösök meggyőzték arról, hogy e kamattal nem tartoznak, mert a 200 frt tőkét nem 1885 jan. 1-én fizették be a pénztárba, hanem 1884 május 20-án, így tehát a kamat számítás nem volt sem helyes sem jogos, 1885 január 1-ig, és ezen tudidőre számított 10 frt 80 kr. kamat a gyámintézetet nem illeti. — A 10 frt 80 kr. kamat törlésbe vétetni határoztatott.

Pénztárnok jelenti, hogy Szilágyi Gábor gebei lakos 120 frt tartozása után, bár rendesen fizeti a kamatot, de miután ezen követelés betáblázással biztosítva nincs és miután adós összes ingatlanait, már régen nejére iratta, ez pedig most a közel multban elhalt, — miután végre az adós — tudomása szerint teljesen vagyontalan, ezen körülmények figyelembe vételével kér intézkedést.

Határoztatott: Ezen 120 frt tartozás keletkezése, nem az i. g. választmány határozatából származván — ezért erre nézve a felelőseget magára nem vállalja és tekintettel arra, hogy ez esetről a követelés már régebben felmondott, csak betáblázással biztosítás esetén határoztatott meghagyandónak, miután a betáblázás még ez ideig sem történt meg a per megindítása pedig csak ok nélküli költségeskedésre vezetne, — ezek figyelembe vételével, érdemleges határozat hozatal végett, az ügy az egyházmegyei gyűlés elé terjesztetik.

Pénztárnok jelenti, hogy több adós, tetemes összegre menő kamattal tartozik és számtalanszor szólította fel őket levélileg, de mind ennek semmi eredménye nem lett, kér tehát sürgős intézke-

dést.

Határozottatott: Utasittatik a gyámintézeti ügyvéd, hogy az összes kamat hátralékban lévőket 8 nap alatt kötelezettségük azonnali teljesítésére hívja fel, a nem fizetőket azonnal peresítse be, s a per megindítását ez év április 15-ikig az igazgató Elnök ur előtt birói okmánynyal igazolja, — ellen esetben pedig igazgató ur a további lépések megtételére felhivatik.

Pénztárnok múlt évi, vagyis 1888 márczius 17-étől 1889 április 1-éig vezetett számadását megvizsgálás végett beterjeszti.

A számadásnak ugy bevételi, mint kiadási tételei, tüzetesen megvizsgáltatván, — annak minden pontja helyesnek s igaznak találtatott, — bevétel volt 1874 frt 73 kr. kiadás pedig 1650 frt 75 kr. mely szerint pénztári maradványként találtatott 223 frt 98 kr. Ezek után az intézet összes vagyonát feltüntető mérleg vizsgáltatván meg, a megállapított mérleg szerint a gyámintézet összes vagyoni ereje tesz 16513 frt 44 $\frac{1}{4}$ kr. az az Tizenhatezeröttszázthárom frt. A múlt évi mérleggel össze hasonlítva emelkedés mutatkozik 1738 frt 23 kr. mely körülményt az igazgató választmány örvendetes tudomásul veszen.

A felmentés a pénztárnoknak, a szokott fentartás mellett megadatik.

III. szám.

Elnök előterjeszti Varga István k. jánosi-i tanító 100 frt kölcsönt kérő folyamodványát, kezesekül megnevezvén Török Lajos szamosszegi tanítót és ennek nejét.

A kért kölcsön a választmány által megadatik s pénztárnok utasittatik, hogy ezen összeget a szabályszerű kötvény kiállítása, adós és kezeseknek sajátkezüleg tett aláírások után — folyamodónak fizesse ki, s a kötvényt vegye számadása alá.

IV. szám,

Elnök indítványozza, hogy miután a gyámintézet vagyona a számadási mérleg szerint tetemes összeggel szaporodott, ezen örvendetes eset figyelembe vételével és az özvegyek kevés számának szem előtt tartásával az i. választmány a tavaszi e. m. gyűlés elé terjeszsen javaslatot az iránt, mely szerint ez évben minden özvi. évi jutaléka 25 frtal, minden árva évi jutaléka 12 frt 50 krral szaporitassék és határozozon az e. h. m. gyűlés az iránt is, hogy minden özvi. jutalékából a férje által 10 évre be nem fizetett évi illeték vissza fizetendő, s ez a papi illeték összegében évenként levonandó lészen.

Az igazgató választmány, ezen indítványt mindenekben magáévá teszi, felkéri elnököt és megbizza, hogy e tekintetben az e. m. gyűléshez terjeszsen be javaslatot.

A gyámintézeti választmány nevezett jegyzőkönyvének I-ső számban, az 1, 2, 3, és 4. tétel szám alatti ügyvédi tisztelet díjjazásának, kiutalványozására tett határozatát az igazgató választmánynak, egyházi közgyűlésünk tudomásul veszi.

Az 5-ik tétel szám alatt, a mi Komoróczy Miklós ellen kezdett és lejáratos 57 frt 10 kr. perköltséget illeti; miután a per az ügyvéd által, minden körületekintés nélkül kezdetett meg akkor midőn már alperes Komoróczy Miklós teljes vagyontalansága köztudomásu ténynyé vált; egyház m. közgyűlésünk a gyámintézet terhére az ügyvédi tisztelet díjnak kiutalványozását meg nem engedheti, csupán az e perben felhasznált bélyegek megtérítését találja elfogadhatónak.

A II. sz. a. a mi a Bodoky örökösök elleni 10 frt 80 kr. kamat követelést illeti, az i. v. intézkedése szintén tudomásul vétetik.

Ugyan csak a II. sz. a. említett Szilágyi Gábort terhelő 120 frt tőke, melynek bár kamatai rendesen fizettetnek de a tőke ingatlanokra be nem táblázható: az e. megyei közgyűlés intézkedése kéretvén: egyház m. közgyűlésünk a tőke biztosítására nézve határozott utasítást nem adhat.

Ugyan csak a II. sz. a. hozott határozata a gy. i. választmánynak, a pénztárnoki számadást illetőleg, valamint a megállapított mérleg elő tüntetése, a számadó pénztárnok felmentése szinte tudomásul vétetik.

A j. könyv III. sz. a. hozott határozata a gy. i. választmánynak, Varga István k. jánosi-i tanító részére adandó kölcsönre nézve, szinte tudomásul vétetik.

A j. könyv határozatának egy részét, mely szerint egy egy özvegy évi segélye 25, és egy árva segélye 12 frt 50 krral emeltessék, szinte tudomásul vétetik; míg ellenben, hogy minden özvegy évi segélyéből a férje által 10 évig még ki nem fizetett évi illeték, a segély összegből levonandó: e. m. közgyűlésünk elvileg nem fogadhatja el, annyival inkább, mert e gyűlésre indokolásával be adott gyámintézeti szabály módosítás vagy egészen új szabály javaslat tárgyalása alkalmára halasztatik ennek érdemleges tárgyalása.

16. Lövey Pál e. m. tanácsbíró ur, mint néhai Szilágyi Lajos volt esperes ur örököseinek megbízottja, még az 1888. évi április 5-én tartott e. m. gyűléshez, a gyámintézetnek a Szilágyi Lajos hagyatéka elleni követelésének teljesen letisztázása érdekében, és hogy minden kétség teljesen eloszolva legyen, azt kérelmezi, hogy a Szilágyi Lajos által kiállított ellennyugták és nyugták vele közzöltessenek. mit is ismételt megsürgetése után megnyervén: jelenti, hogy ezen nyugták alapján szerkesztett munkálatával készen van, kéri annak részletes és szigorú megvizsgálását még e gyűlés folyamán, vagy ha ez alkalommal most megejthető nem volna: Esperes ur elnöklete alatt, a legrövidebb idő alatt egy küldöttség lenne ki-nevezendő, mely munkálatát, illetőleg jelentését, a legközelebbi e. m. gyűlés elé haladéktalanul beterjeszse.

Lövey Pál ur munkálata, e jelen gyűlés alkalmával behatódóbb s részletesebb tárgyalás alá nem vétethetvén annak megejtésére Esperes ur elnöklete alatt Ujlaky Gábor e. m. jegyző; a gyámintézett részéről Asztalos György gy: i: elnök, Vityi Bertalan gy: i: pénztárnok, Uray József gy: i: választmányi tag, Szatmáry József gy: i: ügyvéd, Lövey Pál közbejöttével kiküldetnek, az összejövetel helye Bere, mely is előre kijelentetik, a küldöttségi tagok összehívásával, s az összejövetel idejének kitűzésével Esperes ur bizatik meg.

17. Lövey Pál e. m. tanácsbíró. a gyámintézeti szabályok módosítása, illetőleg egészen újjá alakítása tárgyában, javaslatot terjeszt be közgyűlésünkhöz, annak indokolásával együtt, kérvén annak jegyző könyvbe vételét, hogy az a legközelebbi e. m. gyűlésre tárgyalás végett kitűzessék.

A fennálló gyakorlat szerint, a gyámintézeti szabály javaslat, annak indokolásával együtt egész terjedelmében jegyzőkönyvbe vétetik, s a legközelebbi e. m. gyűlésre tárgyalásul kitűzetik.

Indítvány.

A n. károlyi ev. ref. egyházmegye papi özvegyárva gyámintézetének módosított alapszabálya.

I. szakasz.

Az intézet alakulása és célja.

1. §. Az intézet az egyh. megyében elhalt rendes lelkészek özvegyei és árvái segélyezésére alakult. Ennél fogva annak az egyházmegyében hivataloskodó mindenik rendes lelkész kötelezett tagja.

2. §. A rendes lelkészek az intézet pénztárába hivatali jövedelmük pénzértékének 2 % évenként befizetni tartoznak.

3. §. A lelkészi jövedelmek pénzértékét az illető lelkészek, esetleg a presbyteriumok meghallgatásával az e. m. közgyűlés, az egyház kerületi szabályzatnak megfelelőleg öt-öt évenként állapítja meg.

4. §. A lelkészi illetékek mindenkor az egyház látogatás alkalmával fizettetnek. Ha pedig valamelyik lelkész évi illetékét sem az egyház látogatás alkalmával, sem az azt követő e. m. gyűlésig a pénztárba be nem fizetné — ha az ily lelkész állam vagy közalapi segélyben részesül, illeték tartozása, valamint annak esedékes kamata segély osztalékából fog az Esperes által levonatni, ellen esetben lelkészi jövedelméből fog az Esperes rendeletére a gondnok által visszatartatni, s a következő egyh. látogatás alkalmával a küldöttségnek átfizettetni.

5. §. A kegyeleti évben az illetéket a jövedelmet élvezők, jövedelmük arányában fizetik.

6. §. A befizetett lelkészi illetékek, soha s semmi esetben vissza nem adatnak.

II. szakasz.

Az intézet vagyonáról.

7. §. Az intézet alap vagyonát képezik,

I. a.) A meglévő tőke pénzek.

b.) Kegyes alapítványok, hagyományok és adományok.

c.) Az országos egyházi közalapból tőkeképzésre adandó összegek, a báró Baldácsi alapítványból adandó osztalék.

d.) Az egyes egyházakban a három nagy ünnepek másodnapja reggelén e célra gyűlt persely pénzek, nem különben az egyesek pénz s más nemű adományából évenként gyűlendő összegek.

e.) A segéd lelkészek által egyszersmindenkorra fizetendő 2 frt.

f.) A csonka és kegyeleti év jövedelme, az egyházmegye által meghatározott arányban, ott hol a lelkész özvegy és árva hátrahagyása nélkül hal el.

g.) Az évenként tőkésítendő kamatok.

h.) A segélyre fordítható jövedelmekből fennmaradó összegek.

II. Az intézet folyó jövedelmeit képezik.

i.) A segélyezésre rendelt tőke kamatok.

k.) A lelkészi illetékek.

l.) A lélekszám szerinti fél krrok.

m.) Az állam segélyből évenként adandó összeg, az országos közalapból ne talán ily célra adandó összegek, nem különben a hason czélból tett kegyes adományok és hagyományok.

III. szakasz.

Az intézet kormányzása.

8. §. A gyámintezet kormányzását s javainak kezelését, az e. megyei közgyűlés és a pénztárnok teljesítik.

I.) E szerint az e. megyei közgyűlés felügyel és intézkedik:

a.) Hogy az intézet vagyona tőkepénze az alapszabályban előírt módon kezeltessék és gyümölcsözzék.

b.) Hogy a kamatok s lelkészi illetékek, melyek az egyházlátogatás végeztével a látogató küldöttség vagy az esperes által a pénztárba azonnal be adandók — évenként rendesen befizettesse-nek.

c.) A tőkék kölcsön adása s elhelyezésében végérvényesen határoz.

d.) Az esedékes kamatok, lelkészi illetékek behajtása s a veszélyeztetett tőke tartozások biztosítása ügyében intézkedik.

e.) A pénztárnok kimutatása alapján a segélyezendők számát nyilván tartja, s az özvegyek és árvák segély osztalékát évenként meghatározza.

f.) A pénztárnok számadását évenként megvizsgálja, s elbírálja s a találtakhoz képest a pénztárnokot felmenti vagy elmarasztalja s a számadást egész terjedelmében jegyzőkönyvébe vezetteti.

g.) Gondoskodik, hogy az intézet iránt a részvét, buzgóság s áldozatkészség minél szélesebb körben felébresztessék s ápolassék.

h.) A tetemesebb áldozattevők s elhunyt kegyes hagyományozók neveit jegyzőkönyvben megőrökiti.

II.) A pénz kezelést az e. megyei közgyűlés által a rendes lelkészek közül tíz évre választott s az esperes ellenőrzése alá helyezett pénztárnok teljesíti.

A pénztárnok tisztjei:

Az intézet tulajdonát képező okmányokat, kölcsön kötvényeket, értékpapirokat leltár mellett átveszi, s a nála tartott leltárban megőrzi.

A pénztárba befolyó pénzeket nyugta s ellennyugta mellett átveszi s a szabályokban előírt módon kezeli; az illetékeiket pontosan nem fizető lelkészek neveit a tavaszi egyházmegyei gyűlésre

mindég beterjeszti, a kamatokkal hátralékban lévő adósoknak a tőkét felmondja, s nem fizetés esetén a felmondás után 8 nappal kötvényeiket beperesítés végett az e. megye ügyvédjéhez átvételi elismervény mellett átteszi, s az ily esetről egyszersmind az esperest is értesíti.

A befizetett tőke pénzeket s tőkésítendő jövedelmeket az alábbi szakaszban előirt módon gyümölcsöztetés végett elhelyezi.

A segélyezendő özvegyek és árvák nevét, számát a tavaszi e. megyei gyűlésre évenként felterjeszti, az egyházmegye által megállapított segély összegeket az esperes utalványára, a segélyezendőknek azonnal kifizeti.

Az intézet vagyoni állását, évi forgalmát részletezve, összesítve feltüntető számadását évenként a tavaszi egyházmegyei gyűlés előtt három héttel az espereshez beterjeszti, ki azt küldöttségileg megvizsgáltatja, s a küldöttség véleménye kíséretében a tavaszi egyházmegyei gyűlésre felülvizsgálat s elbírálás végett felterjeszti.

A számadásban név és összeg szerint ki kell mutatni az elhelyezett tőkéket, hátralékos és befizetett kamatokat, lelkészi illetékeket, s minden az intézeti pénztár részére történt bevételeket és kiadásokat, s e célból a számadáshoz a törzskönyv és pénztárnoki kettős napló mindig csatolandó.

A pénztárnoknak évenként tiszteletdíj 30 frt, iroda s posta átalány czimen 10 frt, összesen 40 frt adatik.

A pénztárnok a kezelése alatti intézeti vagyonért, valamint a kezelés körül elkövetett mulasztása s szabálytalan eljárása folytán felmerült károkért felelősséggel s vagyoni kártérítéssel tartozik.

IV. szakasz.

Az intézeti tőkék elhelyezéséről.

9. §. A tőkék gyümölcsözés végett elhelyeztetnek, első sorban kebelbeli lelkészek és egyházak, másod sorban magán felek, s végre az e. m. kögyülés által megjelölt pénzintézeteknél.

10. §. A kölcsönadásoknál a kebelbeli rendes lelkészek minden mások felett, az egyházak a magánosok felett elsőbbséggel birnak.

11. §. Kölcsönök adatnak személyes hitelre, ingatlan birtokra és az egyházmegyei közgyűlés által elfogadhatónak ítélt érték pa pirokra.

12. §. Személyes hitelre csak a kebelbeli lelkészeknek és egyházaknak adatik kölcsön és pedig egy lelkésznek két elfogadható

kezes mellett száz forintot; az egyházaknak az összes presbyterium kezessége mellett bár mely összeg.

13. §. Ingatlan birtokra telekkönyvi feljegyzés mellett, tehermentes birtok értékének felényi összege adatik kölcsön, nem különben a kézizálogként letett érték papírokra és érték tárgyakra is csak a folyó érték fele kölcsönöztetik.

14. §. Kölcsönök csak az e. megye által szövegezett kötvényekre adatnak, a melyben a kölcsön adott tőke ezen értékben lesz vissza fizetendő.

15. §. A kölcsönöket a pénztárnok saját felelőségére adja, az esperes ellenőrzési joga épségben tartása mellett, s nagyobb összegeket csakis az esperes beleegyezésével adhat.

A ki tehát az intézettől kölcsönt akar nyerni, ebbeli szándékát az esperesnél bejelenti és pedig az egyházak mellékelni tartoznak a kölcsönkérést elhatározó egyháztanács végzés hiteles másolatát, a magán felek pedig a biztosítékul kijelölt ingatlan hiteles érték bizonyítványát, az esperes e kérvényeket és okmányokat a pénztárnokhoz átteszi s a pénztárnok a kért összegeket a szabályszerűen felszerelt s kiállított kötvényekre kiadja s azt az Esperesnek bejelenti.

16. §. Egyházaknak csak az egész presbyterium által alá irt s egyházi pecséttel megerősített kötvényre, magán feleknek a kölcsönzendő összeg telekkönyvi feljegyzése után adatik ki a kért kölcsön.

17. §. A kamat láb a kebelbeli lelkészeknek 6 % egyházak és magán felekre nézve 8 % tőliben állapittatik meg.

18. §. A kölcsön kötvényeket a pénztárnok állitván ki, munka díj czimen a felek minden száz frt kölcsön után $\frac{1}{2}$ % tólit fizetnek.

19. §. A kamatok lelkészek és egyházak által ez egyházlátogatás alkalmával, magán felek által fele részben a kötvény kiállítása idején, fele részben pedig ahoz 6 hó múlva mindég előre fizetettnek.

20. §. Mind azon adósoknál, a hol a tőkék teljes biztonságban vannak s a kamatok pontosan fizetettnek a tőkék a kötvény lejáratá után is meghagyatnak, ellenben a hol a kamatok rendesen nem fizetettnek, vagy a biztonság megszűnik: ott a tőke azonnal felmondatik s szóper útján bevétetik.

21. §. Az elhalt lelkészeknél elhelyezett pénzek, még a kegyeleti évben az örökösökön bevétetnek.

22. §. Az intézet felsőbb egyházi s polgári hatóságokkal szem-

ben az esperes képviseli.

23. §. Az esperes a pénztárt, s pénztári ügyvitelt tetszése szerinti időkben megtekinti.

V. szakasz.

Az özvegyek és árvák segélyezéséről.

24. §. A segélyezendő özvegyek és árvák nyilvántartása végett, az esperes vagy megbízottja a hivatalos leltározás alkalmával, az elhalt lelkész özvegyének és árváinak nevét, s az árvák életkorát jegyzékbe veszi, megőrzés és használat végett a pénztárnokhoz átteszi. Ha pedig a leltározás alkalmával az árvák születési bizonylata megszerezhető nem volna: a hiányzó keresztelési bizonyítványokat az esperes hivatalos uton beszerzi s pénztárnokhoz megküldi.

25. §. Segélyben csak a haláluk perczéig hivataloskodó rendes lelkészek, s a hivataluktól ne talán önhibájuk nélkül törvénytelenül megfosztott egyházmegyebeli lelkészek özvegyei és árva gyermekei részesülnek.

26. §. A segélyezés a kegyeleti évet bevégző sz. György napjával az az ápril 24-ikével veszi kezdetét, ugyan azért a segély összegek ezen napon mindég folyóvá teendők.

27. §. Segélyben részesül az özvegy míg férje nevét viseli, a fiuk 24 éves korukig ha ugyan elébb állásukhoz mért kereset módhoz nem jutnak. A leány gyermekek férjhez menetelekig; testi vagy lelki nyomorék keresetképtelen árvák halálokig segélyeztetnek.

28. §. Az özvegyek és leány gyermekek férjhez menetel esetén, férjhez menetelük évében még segélyeztetnek.

29. §. A segélyre fordítandó összeg az özvegyek és árvák közt, a családtagok szám aránya szerint akként osztatik fel, hogy egy egy özvegy két, egy egy árva egy részt nyerjen. E segély osztalék azonban egy özvegy részére száz frtnál, egy árva részére ötven forintnál soha és semmi körülmények között nem lehet kevesebb.

30. §. A teljes árvaságra jutott gyermekek saját segély jutalékokon kívül az özvegyi részt is huzzák. Ha azonban egy családban csak egy teljes árvaságra jutott gyermek marad: az csak az árvák jutalékának kétszeresét kapja.

31. §. A segélyezésre első sorban a kamatok $\frac{4}{5}$ s a lelkészi illetékek fordítandók, szükség esetén azonban a 7-ik §-ban megnevezett összes folyó jövedelmek is felhasználandók.

32. §. A segélyre jogosult özvegyek és árvák, özvegy álla-

potukat, illetve életbe létüket igazolni tartoznak. Ugyan azért minden özvegy és árva, özvegy állapotát s életben létét igazoló bizonyítványát, — a mit saját egyháza lelkésze bélyegtelen iven s díjtalanul tartozik kiállítani — a tavaszi egyházmegyei gyűlés előtt egy hónappal az intézet pénztárnokához minden évben beterjeszti.

33. §. Az egyházmegyei gyűlés által megállapított s espere-sileg utalványozott segély jutalékot pénztárnok a segélyezendők szabályszerű nyugtájára, mindég ápril 24-én fizeti ki.

34. §. Az alapszabály a gyámolítandók hátrányára soha és semmi körülmények között nem módosítandó.

35. §. Ha valamelyik segélyezett jutalékát egy év lefolyása alatt fel nem venné, az részére pénztárilag fog kezeltetni s gyümölcsöztetni, a kamat 2 % azonban kezelési költségre levonatik.

36. §. Ha a gyámintézet az e. megyében bár mi okon feloszlának, vagy megszűnnék: az intézet hova fordítása felett az e. m. közgyűlés határozand.

37. §. Ezen szabályok az e. megyei közgyűlés megerősítése után azonnal hatályba lépnek, s az e. m. jegyzőkönyvben, minden lelkész és egyház részére megküldetnek.

I n d o k o k .

Az alapszabály módosítását s annak újból szövegezését szükségessé teszi a többek között már csak az is, hogy az jelen alakjában, nem hű kifejezése többé az intézet szabályzatának, a meny nyiben részint módosítva részint hatályon kívül van téve ennek több része. Szükséges az alapszabály módosítása főként azért is, mert sem az intézet fejlődése, sem a vagyon biztonsága, s az ügymenet pontossága érdekében kellő intézkedéseket nem tartalmazván, az intézet fejlődését és fennálását kellőleg sem elő nem mozdítja, sem nem biztosítja.

Az alapszabály eme hiányának pótolása képezi már a beterjesztett módosítvány feladatát, de hogy megoldható-e, vagy meny nyiben oldotta meg a kitűzött feladatot? a nagytiszt. e. m. gyűlés bölcsessége fogja megítélni.

A jelzett hiányok pótolása, az alapszabály teljes átalakítását tévén szükségessé: a beterjesztett módosítvány tulajdonképen egy teljesen kész rendszeres alapszabály, melyben a réginek csak czime, felosztása és alapelve van sértetlenül fentartva.

Át térve a javaslatban foglalt lényeges módosítások s új in-

tézkedések részletes ismertetésére okolására, ezek pontonként következők:

A javaslat 1 pontja a szakasz czimének megfelelően, az intézet célját határozza meg. Ez az alapszabályból hiányzik. Hogy pedig e meghatározásnak az alapszabályba iktatása szükséges: az bővebb indokolás nélkül is világos.

A lelkészi illeték alapjául a javaslat szerint is, a lelkészi jövedelem van felvéve. Az illeték mennyiség meghatározásának kulcsát azonban, nem az alapszabályban elfogadott osztályozás, hanem a lelkészi jövedelmek mérsékelt értékének 2 % képezi.

Az alapszabály ily értelmű módosítása a mellett, hogy az intézet bevételeit nem csökkenti: a teher viselés igazságossá tételével megszüntetné az osztályozásból származott bajokat, s gyökereesen orvosolná az e miatt emelt panaszokat. Az osztályozás szerinti fizetés miatt ugyanis az elégtelenség általános, sőt némely lelkész nyilvánosan is panaszt emelt e miatt az egyházmegyén, kisebb nagyobb mértékben legtöbb lelkész sérelmesnek tekinté megrovatását, még pedig nem mintha a reá rótt illeték túl magas volna, hanem azért mert nem mindenik lelkész van jövedelme arányában megróva. A javaslat e bajt egyszersmindenkorra megszünteti. Itt ugyanis a lelkészi jövedelmek meghatározott perczentje képezvén az illetéket: igazságtalanság senkivel is szemben nem lenne elkövethető. Igaz ugyan, hogy e javaslat szerint az illeték meghatározás több munkával járna mint az osztályozással járt, de dusan is kamatozna, a mennyiben mind az illeték pontosabban fizettetnék, mind az intézet iránti érdeklődés fokozódnék.

A jövedelem pénzértéke a lelkészek bevallása szerint az egyházmegye által 5 évenként határozatnék meg. Itt már általános elvül kimondatnék, hogy csak is a reális, az évenként valósággal befolyt jövedelem vétethetnék alapul, s a termények értékeül a helyi piaci árak. A stoláris jövedelmek 100 lélek után 5 frttal számittatnék. E célból, a lelkészek ott a hol a fizetés fixumot képez, a díjlevél másolat, egyebütt a fizetési lajstromot, lélekszámot a helyi piaci árak kimutatását az espereshez minden öt évben beküldik, s ezek alapján az e. m. közgyűlés határoz.

A lelkészi illeték ügyében legujabban alkotott alapszabály módosítás a javaslatba fel nem vétetett. Nem vétetett fel pedig azért, mert mind az intézet alapelveivel, mind az elvek alkalmazására alkotott szabályokkal homlok egyenest ellenkezik. A módosi-

tás ugyan is így hangzik; »ha pedig valamelyik lelkész az évi díjakat tíz évig nem fizette volna, ezen díjak a segélyezendő utódai évi illetékéből, az elhalt lelkész fizetési arányában mind addig levonandók míg a tíz évi fizetés ki nem telik. Itt már a gyámintézet bizonyos mértékben, mint üzlet czélú intézet tekintetik, mert csak az esetben képezhet igazságtalanságot és sérelmet, a mint az indokolásban kifejeztetik — a segélyezendőknek a befizetett illetékre való tekintet nélküli segélyezése. Ez pedig téves felfogás mert a gyámintézet az üzleti czélú pénzintézetekkel semmi rokonságban nincs. A gyámintézet határozottan jótékony czélú intézet, még pedig olyan, a mely a maga munkásságát teljesen a keresztyéni szellemben gyakorolja. E szempontból tekintve a gyámintézet feladatát, vajjon a módosítás alkalmazásával nem a legnagyobb méltánytalanság követtetnék e el? De hatályon kívül helyezendő az említett módosítás azért is, mert mind az illeték fizetésre, mind a segélyezésre nézve ma is érvényben álló szabályokkal is ellenkezik. Az alapszabály értelmében, illeték fizetésre, csak a rendes lelkészek és pedig jövedelmük arányában, mint annak élvezői köteleztetnek, az özvegyek és árvák pedig csak a kegyelem év alatt a nyert jövedelem aránya szerint. A módosítás szerint az özvegyek és árvák az illetéket akkor is tartoznak fizetni a mikor már a lelkészi jövedelmet nem élvezik. Az alapszabály szerint a segélyben, a segélyre jogosultak egyenlő arányban részesítettnek. A módosítás szerint némely segélyezendők kevesebb segélyt nyernek mint mások. Az alapszabálynak, a segélyezendők hátrányára való bárminemű módosítása tiltva van; a módosítás pedig egyenesen a segélyezendők hátrányára intézkedik. De eltekintve mind ezektől, feltéve hogy az intézet szervezete, célja megengedné, hogy a segélyre jogosultak közül némelyek nagyobb mások kevesebb segélyt nyerjenek: vajjon lehetne a segély osztalékot ott szállítani le, s kevesebb segélyben részesíteni azokat, kiknek a segélyre s vigasztalásra legnagyobb szükségük van, elvonni a segély egy részét az ifju korokban elhalt lelkész társak özvegyeitől s árváitól, csak azért mert kenyérkeresőjök néhány évvel hamarabb elhalt, mint sem őket csak tíz évig táplálhatta volna is, s csekély évi illetéket tíz évig fizethette volna?! Ez mind a gyámintézet rendeltetésével, mind a kegyelet és szeretet törvényével homlok egyenest ellenkezik.

A javaslat 7-ik pontjában külön van kimutatva a tőke természetű intézeti vagyon, s a tőke természetű forrásokból évenként

befolyó jövedelem. E megkülönböztetés a segélyezendők érdekének megóvása szempontjából oly czélból tétetett, hogy a segélyezésre használható intézeti vagyonok iránt kétség ne támadhasson.

A 8-ik pont a kormányzás és vagyon kezelésről intézkedik, még pedig az alapszabálytól teljesen eltérőleg. Az alapszabály a kormányzást és vagyonkezelést három egymás felé állított testületre ruházza. A javaslat szerint a kormányzást az egyház megyei közgyűlés, a vagyonkezelést, általában a kezelés körébe tartozókat az e. m. közgyűlés által választott felelős pénztárnok az esperes ellenőrzése mellett gyakorolja. A kormányzási és vagyon kezelési szabályoknak ily értelmű módosítása' illetőleg a kormányzásnál és vagyon kezelésnél a legszigorubb felelőség s a legteljesebb nyilvánosság alkalmazása az intézet anyagi és erkölcsi felvirágzása érdekében, egy iránt elodázhatlan szükséges. Mind azon hátrányok ugyan is melyeknek nyomása alól a gyámintézet ma sem szabadult fel teljesen, sőt káros hatását a jövőben is érzendi — részint az alapszabály hiányos intézkedéseiből, részint a kormányzás és kezelési körül kifejtett gyakorlatból származtak. Az alapszabály ugyan is az intézet vagyoni érdekének megóvására a kormányzat és kezeléssel szemben annyi biztosítékot nyújt, hogy a kezelőt a felvett pénzekre nézve felelősé teszi; hogy pedig ez magában a felelőségnek a kormányzati és kezelési ténykedésre kiterjesztése nélkül mily kevés: azt a gyakorlat megmutatta. De méginkább előmozdította az intézet anyagi károsodását, a kormányzás és kezelésnél gyakorolt eljárás. Nem tarták meg ugyan is szigoruan és pontosan, az alapszabálynak a vagyon biztosítására vonatkozó intézkedéseit. Nevezetesen sem a kamatok nem szedettek pontosan, sem a kétesse vált kölcsön tőkék biztosítása iránt nem tétettek meg idejében a kellő intézkedések, sem a pénztár nem kezeltetett szabályszerűen, sem pedig az ellenőrzés gyakorlására nem adatott alkalom. Így veszhett el az intézeti vagyon tekintélyes része, így állhatott elő a pénz kezelésnél még ma is fennálló, s teljes mértékben ma sem ismert zavaros állapot, azért nincs az intézeti vagyon egy része kellően még ma sem biztosítva.

Előnyösebb a javaslat az alapszabálynál továbbá annyiban is, a mennyiben az ügy menete egyszerűbbé, gyorsabbá s a kezelést olcsóbbá teszi. A javaslatban magasabb összeg van ugyan pénztárnoki fizetés czímen elő irányozva, mint a mennyi az alapszabály szerint évenként kezelési költségére forditható, a mennyiben e sze-

rint a kezelési költséget csak a választmány fuvar díja és iroda átalánya képezi, a mi évenként 20 frtnál többre alig számítható. Valósággal azonban egészen ellenkezőleg áll a dolog. A javaslatban előírányzott összeg ugyanis csak az alapszabály szerint felszámítható kezelési költség összegénél magasabb, a tényleg felhasználni szokott kezelési költségnél ellenben sokkal kevesebb, alig több mint ennek negyedrésze, mert jelenleg 140 frt használtatik fel kezelésre a gyámintézet terhéül.

A 9. — 23. pontig terjedő IV-ik szakasz az intézeti tőkék elhelyezése, kölcsönök adása, s a kihelyezett tőkék biztosítása módzatával foglalkozik, s az intézet vagyonát a mennyiben emberi előrelátással lehető, minden eshetőségek ellen biztosítani igyekszik.

A 24. pont szerint az árvák születési bizonylata az esperes által hivatalból beszerzendő. Igaz, hogy ez az esperesre némi terhet ró, de ez az elhalt lelkész társak emléke, s özvegye árvái iránt tartozó kegyelettel szemben számításba nem jöhet.

A 25. pont szerint segélyezés csak az egyh. megyében halálukig hivataloskodott rendes lelkészek özvegye és árvái, s a hivatalból netalán önhibájuk nélkül törvénytelenül önkényileg megfosztott egyházmegyei lelkészek özvegyei és árvái jogosítvák. Az intézet célja, a méltányosság, jogosság kívánalma szerint másként nem is lehet. Az intézet ugyan is a rendes lelkészek elmaradt özvegyei és árvái segélyezésére alakult; tagjai csakis az egyházmegye rendes lelkészei lehetnek; a tőke növelésére csakis a rendes lelkészek kötelezvék: természetes tehát, hogy az intézet jótéteményeit is csak rendes lelkészek özvegyei és árvái élvezzék.

A 29. pont szerint a segély jutalék minimuma egy özvegy részére 100 frtban, egy árva részére 50 frtban van megszabva. E pont célja, hogy a jelenleg adott segély összegeknél kevesebb segély soha ne adassék. Mert mennyire vizás és sérelmes volna már például, ha azon lelkészeknek özvegyei és árvái, kik az intézeti vagyon gyarapításához nagyobb összeggel járultak kevesebb segélyben részesülnének mint a minőben azon lelkészek özvegyei és árvái részesültek, kik a tőke gyarapításához kevesebb összeggel járultak.

Ezekben van szerencsém a beterjesztett szabály javaslatoknak indokait előadni, s midőn a javaslat elfogadását az előadott indokok alapján kérni bátorkodom:

Mély tisztelettel vagyok Olcsván, 1889. ápril 2.

A nagytiszteletű egyházmegyei közgyűlésnek

alázatos szolgálja:

Lövey Pál.

18. A Krassó vidéki lelkészi kör, az e. megyei gyámintézeti közgyűléshez, a Tiszántuli egyházkerületben felállítandó papi árvaház tárgyában felszólítást intézett, csatolva az egyházi lapban közzétett tervezetet. Ezen felszólítást és tervezetet Esperes ur egybizottságnak adá ki tanulmányozás végett, mely is javaslatát következőkben terjeszti be.

A leghumánusabb s keresztyénibb gondolat: az árváknak hajlékot nevelést adni, felvenni a kicsinyeknek gondját. Ezen czélt tűzé maga elé a Krassó vidéki lelkészi kör, midőn indítványt tőn, hogy a Tiszántuli ref. egyházkerületben papi árvaház alapíttassék.

A Krassó vidéki lelkészi kör, az egyházmegyék gyámintézetének tőkéjét veszi igénybe, feltéven hogy egyházkerületünkben az összes egyházmegyék lelkészi gyámintézetének 400 ezer forint jövedelmező tőkéje van. Ezen feltevés reális alapnak valószínűleg meg is felel, mert az országos névtár 1886-ik évre kiadott statisztikai adatai 331.944 frt alaptőkét mutatnak, melyben egyházmegyénk 11 ezer frt tőkével szerepel, holott ez ma 15 ezer frt körül áll: így viszonyítva az összes egyházmegyék gyámintézetek tőkéje is egyházkerületünkben meghaladhatják a 400 ezer frtot.

A javaslat szerint a 13 egyházmegye 400 ezer frt gyámintézeti tőkéje, először is adna az árvaház részére 4 % az az 16 ezer frtot egyszersmindenkorra, mely is az árvaház építésére berendezésére fordíttatnék, és minden évben 1 % tőlt, mely is husz árva fentartására nevelésére fordíttatnék, ugy de az árvák táplálása nevelése 6 ezer forintot igényelne évenként, a mi a 40 ezer frtnak nem 1, de 1 1/2 % tolija. Ezen 6 ezer frtnak 6 %-os tőkéje 100 ezer, és így a gyámintézeteknek tőkéje következő összegek által lenne megrövidítve.

1. A most említett 100 ezer frt, melynek 6 % tőli kamata évi kiadásra fordíttatnék.

2. Az egyszersmindenkorra befizetendő 16 ezer frt, összesen tehát 116 ezer frt.

Egyházmegyénk gyámintézeti tőkéje ennek megfelelő arányban következő összegekkel lenne érdekelve.

1. Tizenötezer frt alaptőkét véve fel, ennek 4 % egyszers-

mindenkorra 600 frt.

2. Egy és fél % tóli évenként 225 frt; ennek 6 % -os tőkéje 3750 frt tőke mely is összesen — 4350 frt.

Távokról sem akarjuk mi szavunkat az árvaház felállítása ellen felemelni, sőt valódi örömeinkre, büszkeségünkre szolgálna, ha annak felállítása sikerülne; de szükség az irás szavai szerint, hogy a ki tornyot akar építeni, először leül és megszámlálja az ő pénzét: mi is azért csak rá akarunk a kétszerkettő kérlelhetlen törvénye szerint a nehézségekre mutatni, melyek az árvaház megállapításánál okvetetlen legyőzendők.

Gyámintézetünk mind ez ideig — kivált ha az árvák és özvegyek még nevednek — csak alamizsnát ad a rászorult szerencsétleneknek. Vajjon lehet e méltán várni hogy azon intézet, mely még maga is gyámolítást vár: egy más intézetet emeljen s azt folytonosan táplálja.

A gyámintézetekre fektetni tehát az árvaház felállítását, ez idő szerint nem találjuk kivihetőnek, mind addig várakoznunk kell ezzel, hogy biztos alapra legyen fektetve, s a többi özvegyek és árvák megrövidítése nélkül történhessék, míg gyámintézetünk oly kedvező anyagi körülményeket el nem ér, hogy egy atyátlan és anyátlan árvának, a tőke veszélyeztetése vagy kisebbitése nélkül évenként legalább 150 frt osztalékot nem adhat.

Mind addig azonban, míg a felállítandó árvaház tervjavaslatát részletesebben nem ismerjük: ez ügyet behatóbb tanácskozásunk tárgyává sem tehetjük.

Egy mód van, mely az árvaház felállítására némi kilátást nyújthat; a gyámintézeti tőkék nagyobb megcsonkítása nélkül. Nevezetesen ha az országos közalapból azon osztalék mely a zsinati törvények szerint az országos nyug- és gyáminézetre fordítandó, ennek ismét azon része, mely az országos gyámintézetet illetné, felosztatnék az egyház kerületek között — képeznék azon évi járulékot, mely az árvák fentartására szükségeltetik, míg az árvaház építése vagy vásárlására s annak berendezésére szükségelt tizenhat ezer frtot az egyházmegyei gyámintézetek egyszersmindenkorra kifizetnék.

A bizottság javaslata egész terjedelmében egyházmegyei közgyűlésünk által is elfogadtatik.

19. Esperes ur felhívja a közgyűlést az egyházmegyei lelkészjelölő bizottság megválasztására.

A lelkészjelölő bizottság tagjaiul ez évre megválasztatnak:

Gróf. Dégenfeld József, Kubinyi Károly, Vityi Bertalan. rendes; Ujlaki Gábor, Lövey Pál, Debreczeni István pót tagokul.

20. Az 1888. szeptbr. hóban tartott egyh. ker. közgyűléshez, az esperesi kar, a stóla és palástdíj tárgyában 209 sz. a. beterjeszté javaslatát, mely véleményezés és hozzá szólás végett, az egyházmegyékhöz küldetett be. Ezen javaslatot Esperes ur tanulmányozás végett egy bizottságnak adá ki, mely is következőkben terjeszti be véleményes javaslatát.

Midőn a N. T. esperesi kar, a legközelebbi egyh. ker. közgyűléshez az ugy nevezett stola v. palástdíj felemelése tárgyában beterjeszté javaslatát: a mai kor követelményeivel szemben, a lelkészkar szolgálatának állásához mértén csekély díjazásán kívánt segíteni, s ez által is a nehéz anyagi viszonyok között élő lelkész karnak állásán kívánt némileg javítani.

Tagadhatatlan azonban hogy nagy körültekintés, s komoly megfontolás kívántatik ahoz, hogy a szóban lévő stóla felemelés, könnyen minden nagyobb kellemetlenség nélkül szegényebb osztályu népünknel is életbe lépjen.

Tudjuk ugyan is, sőt fájdalmasan érezzük, hogy az állami terhek naponként oly mértékben szaporodnak, hogy az u. n. »misera plebs contribuens« nek existenciája teljesen meg van támadva. Versenyre lépni az állammal a szegény nép terheinek nevelésében, ez idő szerint nem tartjuk tanácsosnak. Tudatjuk azt is hogy vannak egyházak, melyek a közalapi — bár csekély teher ellen még most is zugolódnak; az e miatt támadt hullámok — bár jogtalanul, — még mind ez ideig sem simultak le egészen. Ezen elvből indulva ki; a szóban lévő javaslatnál tehát, nem a stóla felemeléséről, hanem annak csak rendezéséről lehet szó.

Ugyan is míg egy részről időszerűnek találjuk a stóla felemelését, városi vagyonosabb s jobb körülmények között élő népünknel: ugy más részről nyommasztó anyagi viszonyok között élő s a jelenben hálátlan földmiveléssel foglalkozó népünk, hol a pénz forgalom vajmi csekély, e mellett hol minden egyháztag két vagy három annyi egyházi adót fizet mint a városi sokkal jobb viszonyok között élő egyháztag — ezekre nézve a stóla felemelést időszerűnek nem találjuk.

De mert a lelkészi szolgálatok díjazásának meghatározásánál, nem lehet különbséget tenni a városi vagy falusi, gazdagabb vagy

szegényebb egyháztagek között, mert minden törvény erejével bíró statutumnak mindenkire nézve egyformán kötelezőnek kell lenni: szükség hogy az oly lelkeszi vagy ének vezér szolgálatok díjazása, melyre a legnehezebb anyagi viszonyok között élő egyháztagnak is mulhatlanul szüksége van — ne emeltessék. Ellenben oly lelkeszi vagy énekvezéri szolgálatok díjazása hol az épen nélkülözhetlen egyházi funkcióknál terhesebb egyházi szolgálat díjazása levontatik: ott a stola felemelését határozottan ohajtjuk, annnyival inkább, mert az ily nagyobb szolgálatok teljesítését, már népünknek vagyonosabb osztálya kívánván: a szolgálatnak a munka nagyságához mért díja méltán követelhető.

Nem hagyhatunk említés nélkül egy körülményt, mely véleményes előterjesztésünket a stola rendezésének javaslatánál vezérlé.

Viszás dolognak látszik ugyan is előttünk, hogy míg a lelkeszi szolgálat, az élet két nevezetesebb pontjánál, u. m. a keresztelelésnél és esketésnél igénybe vétetik: addig az élet legnehezebb perczeiben a temetésnél — hol a vallás vigasztalására legnagyobb szükség van, s annak igéi iránt a kedély legfogékonyabb — a lelkeszi szolgálat legtöbb falusi gyülekezeteknél legtöbbször mellőztetik, míg az u. n. verses bucsuztatók, melyek többször nélkülözik, a vallásos kenetnek legkisebb mértékét is; melyek homlok egyenest ellenkeznek vallásos kultuszunk azon fő elvével: »lélekben és igazságban« — napi renden vannak.

Sajátságosnak tűnik fel ez különösen oly helyeken. hol egyházunk hivei, más vallás felekezeteikkel vegyesen laknak. Ugyan is, más vallás felekezetei papjai részt vesznek — csak ritkaságok közé tartozik a kivétel — a temetési szertartásokban, így az élet legszomorubb körülményeiben is osztoznak hiveikkel: addig nálunk az izetlen verses bucsuztatók, melynek írásához nem mindenkinek adatik talentum — ki szoritják a lelkeszi szolgálatot. Pedig egy egyszerű kenetteljes imádság, mind hiveink lelki épületére, vigasztalására, mind a vallásos élet előmozdítására, legjobban hatna, népünk izlését is mivelné, kétségkívül ezen elvből indult ki az érmeleléki ev. ref. egyházmegye, mely a verses bucsuztatót beszünteté s helyette az egyszerű imádsággal való temetést hozá be.

Ezek szerint a stola rendezése tárgyában véleményünk a következő:

I. Keresztelés, s annak anyakönyvezése, templomba vagy a lelkesz lakon 50 kr., háznál 2 frt.

II. Esketés rendes időben templomban 2 frt. (A rendes időn a hétnek keddi napjának délelőtti órái értendők:) Háznál a rendes időben 4 frt. A hétnek a törvény által megengedett több napjain 3 frt., ugyanakkor háznál 5 frt.

Házasulandók hirdetése, az esketéstől külön álló actusnak tekintetik, azért előre 1 frt fizettetik, mely bárhol és bármikor történik az esketés több nem lehet, de a mely az esketési stolába be nem számítható.

Az esketésnek anyakönyvezéseért külön díj nem fizettetik. Megjegyeztetik hogy azért mert a vőlegény vidéki magasabb stola nem követelhető.

III. Temetés. Énekvezérnek, énekszós halott temetéseért 50 kr. Minden eseteknél, hol a lelkész szolgálata igénybe vétetik 1 frt. Lelkésznek a halottas háznál mondandó imáért 2 frt. Templomban 1 frt. Halotti egyházi beszéd tartása templomban 3 frt. Udvaron 5 frt. Halottak anyakönyvezéseért, még ha csak az énekvezér fungál is, stola nem számíttatik.

IV. Anyakönyvi kivonatok, hirdetési bizonyítvány, családi értesítők, házas felek békéltetéséről szóló bizonyítványok kiadása, mint az esperesi kar javaslatában.

A bizottság javaslata következő módosítással fogadtatik el:

1. A rendes idő alatt nem csak keddi napnak délelőtti órái is értendők, hanem szerdai napnak délelőtti órái is.
2. A háznál az esketés nem rendes időben 6 frt.
3. A temetésnél. A lelkésznek a gyász udvaron mondandó imáért nem két hanem 3 frt; a templomban 2 frt.
4. A hol magasabb stola van gyakorlatban, az továbbra is meghagyatik.

Egyébb pontjaiban a javaslat egyházmegyei közgyűlésünk által elfogadtatik.

21. Esperes ur betérjeszti betegeskedése miatt meg nem jelenhetett Papp Arthur közigazgatási pénztárnok számadását és jelentését.

Számoló pénztárnok jelen nem lévén, a pénztári számadás megvizsgálásával, a jegyzőkönyv hitelesítésére kiküldendő bizottság bizatik meg.

22. Olvastatott, az egyházak, lelkészek és tanítóknak rendes állam segélyért beadott kérvényei elbírálására kiküldött bizott-

ság véleményes jelentése, melyben segélyezésre ajánltatnak:

I. Az egyházak közül:

Ó. Apáti, Bere, Csomaköz, Dengeleg, Domahida, Iriny, Kaplony, Kis Majtény, Ó. Pályi, Papos, Szaniszló, Jármí, Kr-Szent-Miklós, Olcsva és Vitka.

II. A lelkészek közül:

Csighy Ferencz k. daróczi, Darcsi Bertalan parasznyai, Kéry Pál paposi, Kiss Lajos kaplonyi, Lengyel Pál kismajtényi, Mészár Mihály mérki, Nagy Károly dengelegi, Szikszai József domahidai, Veress Imre irinyi, Vityi Bertalan berei, Kalmár Ferencz kr. sz. miklósi, Kósa Dániel ó. apáti-i lelkészek.

III. A tanítók közül:

Füzesy Pál parasznyai, Hagymási Sándor jármí-i, Horvát Lajos pályi-i, Katona Sándor szaniszlói, Katona Elek berei, Kocsár Imre gebei, Nagy Sándor körtvélyesi leány tanító, Óbis Ferencz domahidai, Takács Ferencz irinyi, Tárcki Gyula dengelegi, Turóczi Gyula mérki, Turóczi József kis-majtényi, Szikszai Albert börvelyi leány tanítók.

Esperes ur a véleményes előterjesztés alapján leendő segély kiosztással azon hozzáadás kíséretében bizatik meg: miszerint Lengyel Pál kismajtényi lelkésznek, tekintettel különösen segélyt igénylő viszonyaira, két osztályrész adassék ki, a többi segélyezésre ajánlott kérvényezők pedig egyenlő arányban részesíttessenek segélyben, azon megjegyzéssel azonban, hogy a kik legközelebbi alkalommal, úgy egyházak mint lelkészek közalapi segélyben részesültek: most ez alkalommal rendes állam segélyben nem részesülnek.

23. Olvastatott több fábiánházi ref. vallásu lakosnak e. m. közgyűlésünkhöz intézett kérvényük, melyben azt kérelmezik, hogy Csombók Mihály tanítójuk — ki bár az egyházlátogató küldöttség előtt magát változásba tette, de a kinek mind énekvezéri, s orgonázási, mind tanítási sikerével, úgy magaviseletével is teljesen megvannak elégedve, köztük továbbra is megmaradhasson, vagy ha csekély tévedése meg nem bocsátható — ne a tőlük való eltávolítással, hanem más enyhébb büntetéssel illetessék.

Nevezett Csombók Mihály tanító, az egyházlátogató küldöttség előtt, magát az ellene emelt panaszok folytán tette változásba, s ezen panaszok úgy lőnek megszüntetve, hogy más hely-

re leendő változását a helybeli egyh. előjáróság, mint az egyház látogató küldöttség előtt kijelenté — mire nézve e. m. közgyűlésünk Csombók Mihály tanító változását tudomásul veszi, s a mennyiben, mind tanítására, mind más kötelmeinek teljesítésére s magaviseletére nézve semmi oly tény magát elő nem adta, mely legkevesebbé is szigorubb büntetést vonhatna maga után: Esperes ur megbizatik, hogy Csombók Mihály csere útján való változását, nagyobb anyagi veszteség nélkül, oly módon eszközölje, mely mind tanítói, mind ének vezéri tehetségével méltó arányban legyen.

24. Olvastatott a domahidai ev. ref. egyháztanácsnak, azon kérvénye melyben egy felől lelkészük agg korára, ebből folyó gyengélkedéseire hivatkozva; más felől tanítójuk Óbis Ferencz nem eléggé sikeres működését hozván fel okul: kéri közgyűlésünket, hogy tanítójuk más egyházba alkalmaztassék, helyére káplány tanító, ki a lelkészi teendőkhöz is segédkeznék, vagy ennek nem léteben okleveles tanító rendeltessék.

Egyházmegyei közgyűlésünk. semmi okát nem látja, hogy Óbis Ferencz tanító akarata ellenére más helyre tétesék: jelen állásában továbbra is meghagyatik, — annyival inkább mert sem káplány sem okleveles tanító nincs rendelkezése alatt egyházmegyénknek, a kit Óbis Ferencz helyett a domahidai kisdied egyházban alkalmazni lehetne.

25. Olvastatott nyirmegygyesi lakos Nagy Ferencz és érdek társainak, a helybeli egyházi előjáróság határozata megváltoztatása tárgyában e. m. közgyűlésünkhöz fellebezett kérvényük, melyben arról panaszkodnak, hogy az egyházi előjáróság által párt szempontból reájuk más egyház tagjainak vagyoni állásukhoz viszonyítva, aránytalanul nagyobb egyházi adó rovatott ki: ugyan azért kéri egyházi adójuk lejobb szállítását, s az e tárgyban kinevezett küldöttség költségei alóli felmentésüket.

Ezen ügygyel összefüggésben olvastatott, az e tárgyban kinevezett küldöttség jegyzőkönyve és jelentése, melyből kitűnik, hogy itt fizetési kulcs megváltozásáról szó sem volt, hanem a presbytérium az eddigi gyakorlat szerint saját belátása szerint veté ki az egyházi adót, minden egyháztagra vagyoni erejének és értékének megfelelő arányban. Csupán Nagy Ferencz községi jegyző rovatott meg aránytalanul, melyet maga az egyházi előjáróság is be ismer.

A mennyiben panaszlók azon állításuk, hogy reájuk más egyházi tagok vagyoni értékéhez viszonyítva nagyobb egyházi teher vettetett volna ki nem volt beigazolható: kérésük figyelmen kívül hagyatik. Nagy Ferencz panaszlóra nézve azonban belévé az e. előjáróság beismerése folytán is igazolva, hogy illetéktelenül nagyobb adóval rovatott meg: utasítatik az egyházi előjáróság annak helyre igazítására, s a mennyiben említett Nagy Ferencznek panasza indokolva van — a vizsgálati költség terhe alól is felmentetik.

Mivel pedig a díj levél 2-ik pontja fixum fizetésről szól — itt továbbra is az egyházi előjárók saját belátásuk szerint vethetik ki továbbra is az egyházi adót. Az 1-ső pontnál azonban a megállapított kulcs szerint tartoznak, az azon rovat alá eső egyháztagok fizetni a belhivatalnokok számára az egyházi adót. Általában megjegyeztetik, hogy mindaddig míg a küldöttség által a lelkész számára megállapított 140 köből fizetés az egyház által el nem fogadtatik, a régi díj levél áll érvényben.

26. Sarkadi Mihály m. szalkai fogházör, Esperes urhoz nyújtott folyamodásában, azt panaszolja, hogy 1 frt 20 krral az egyháztanács által illetéktelenül emeltetett feljebb egyházi adója, melynek végrehajtása hátrálékaival egyben már folyamatba is tétetett. Kéri azért, hogy a rá illetéktelenül kirótt egyházi adó alól mind hátrálékaira, mind a jövőre nézve mentessék fel, s egyházi megadóztatása az eddigi arányban történjék. Esperes ur kérelmező panaszát elbírálás végett a helyi e. tanácshoz áttévén, az e. tanács kérelmező panaszának azon alapon, mert a m. szalkai egyházban a semmi vagyonnal nem bíró kerülő is fizet 1 frt 70 kr. egyházi adót, s mert a folyamodó ref. vallású neje után M.-Szalkán házhoz és a határban földekhez örökséggel bir: kérelmének helyt nem adhat, s mind a hátráléknak, mind a folyó évi tartozásnak megfizetésére kötelezi.

Az egyháztanács határozatában, nem lévén indokolva, hogy kérelmezőnek egyházi adója mi okon emeltetett feljebb, hogy vajjon vagyoni értéke növekedett-e? Csupán hogy neje után sperativ örökséggel bir — a mely még nem lehet ok az egyházi adó felemelésére: folyamodó kérésének hely adatik s az egyháztanács határozata feloldatván: Sarkadi Mihály feyház örnek egyházi megadóztatása az eddigi gyakorlat

szerint tétetik kötelezővé.

27. Olvastatott n. károlyi k. járásbíró ur Nemestóti Szabó Pálnak a n. károlyi ev. ref. lelkészi hivatalhoz, s ennek útján az egyháztanácsához beadott panasz levele, melyben sérelmesnek találja, hogy ref. vallásu neje helyett, Ő mint kath. férj 6 frt egyházi adóval rovatott meg: Ugyan azért ő ennek minden jog alapját határozottan tagadja, nem csak azért mert neki hivatalbeli fizetése 1000 frt az első rendű adózók közzé soroztatott, hanem azért is, hogy ő mint róm. kath. vallásu hivatalnok, minden egyházi fizetés alól a miniszteri rendelet értelmében felmentetett; az pedig szerinte minden jog alapot nélkülöz, hogy a férj nejeért hivatalos fizetése után egyházi adóval megterheltecsék, mert a kötelezettség csak a kötelezettet terhelheti. »Tekintve azonban a ref. egyház szükségleteire, melyek a vagyoni viszonyokkal arányban nem levő autonomicus alapon élőknek tulfeszítéséből származnak, — melyek a református egyházban élő egyházi személyek és tanítókat majd nem a tengésre kárhoztatják — nejeért 2 frtot felajánl«.

A n. károlyi ref. egyháztanács a kérelmező folyamodványára a 6 frt évi egyházi adót 5 frtra leszállítja, a panaszos által felajánlott 2 frt évi egyházi adózást el nem fogadhatja, mert 2 frt egyházi adóval egyházukban csak a házatlan zsellérek rovatnak meg.

A n. károlyi ev. ref. egyháztanácsnak ezen határozata ellen Nemestóti Szabó Pál fellebbezését jelenté be.

Egyházmegyei közgyűlésünk, a n. károlyi egyház tanácsnak Nemestóti Szabó Pálné szül. Gáspár Anna asszonynak egyházi megadóztatását helyben hagyja s megerősíti, nem csak azon alapon, mert a nő férje javadalmazásának minden előnyében részesül, s említett Nemestóti Szabó Pálné szül. Gáspár Anna asszonyt az egyh. adó kulcs szerint azon osztályba kellett sorozni, mely a hason jövedelmű egyháztagek vagyoni állásának meg felel, s midőn említett urnőt 5 forint egyházi adóval rója meg: fél egyházi adóval terheli, s tekintet nélkül hagyja hogy férje, hogy s miként teljesíti vagy nem teljesíti saját egyháza irányában kötelezettségét, vagy az alól felmentetett; de helyben kellett hagyni az egyháztanácsnak e tárgyban hozott határozatát azért is. mert a tárgyalás folytán, helybeli lelkész Asztalos György ur kijelenté, hogy Nemestóti Szabó Pálné sz. Gáspár Anna asszony saját

házzal bir, és így őt teljesen vagyontalanok osztályába sorozni még akkor sem lehetne, ha férje hivatalos jövedelmének felerészben haszon élvezője nem volna, és így említett Nemes-tóti Szabó Pálné született Gáspár Anna urnőt a reá helyes alapon kivetett 5 frt egyházi adó fizetés alól fel nem ment-heti.

A mi pedig: »a vagyoni viszonyokkal arányban nem lévő autonomicus alapon élőknek túlfeszítését s ebből folyólag az egyházi személyek csak nem ten-gésre kárhoztatás« kifejezést illeti: egyházmegyei közgyű-lésünknek sajnálattal azt kell következtetni, hogy folyamodó nem bir felemelkedni más vallás felekezetek kellő méltányla-tára, még ott sem, hol — ha egyéb okok nem köteleznék annak egyházáról van szó, mivel őt a házastársi legszentebb s leggyöngédebb kötelékek kötik össze.

28. Varga Ferdinánd gebei ev. ref. lakos, a helyi egyházta-nácsához azon panaszát intézte, hogy örökösödés útján jogos tulajdo-nát képező templomban lévő női székét, özvegy Lengyel Imréné, Balog Istvánné és Ifj. Lengyel Imréné elfoglalták, minél fogva ezek-nek ezen székből való kitiltását kérelmezi.

A gebei ref. presbyt. Varga Ferdinánd kérelmére, fent neve-zett özv. Lengyel és ifju Lengyel Imrénét, Balog Istvánnét a kér-déses székből kitiltja, utasítván e nevezetteket, hogy a Lengyel illetőleg Balog családi székekbe járjanak.

Ezen végzés ellen özv. Lengyel Imréné egyházmegyei köz-gyűlésünkhöz beadja felebbezési kérvényét, melyben előterjeszti, hogy az egyházi törvény szerint templomunkban székeket tulajdon joggal egy család sem birt, és ha volna is, őt édes atyja, Mező Károly után, s vele együtt egész utódait a kérdésben levő peres szék egész joggal illeti; továbbá mert a Varga Ferdinánd által ma-gának jogtalanul családi széknek nevezett Mező székből úgy kihal-tak, hogy abba alig vetődik valaki. míg a Lengyel szék a meg-szaporodott Lengyel család tagjai által annyira igénybe van véve, hogy annak női tagjait nem képes befogadni: ugyan azért á rá és családjára nézve a gebei ref. egyház presbyteriumának sérelmes ha-tározata ellen egyh. m. közgyűlésünkhöz bejelenti felebbezési kér-vényét.

Egyh. m. közgyűlésünk azon vallásos elvből indulva ki, hogy Istenházában mindenki egyenlő, mint ezt több ily tárgy-

ban hozott egyházkerületi végzések is kimondák: a templomi székeknek közös használatát ezennel megrendeli, minél fogva a Varga Ferdinánd által családi székek nevezett széket Isten házában, valamint a Lengyel Imréné és családja, úgy az egyháznak több tagjai is szabadon használhatják.

29. Néhai Kovács Mihály n. ecsedi volt lelkész, és Roncsik Sándorné ny. megygyesi volt lelkész özvegye — előbbinek 1888. ápril 24-én, utóbbinak 1889. ápril 24-én járván le kegyeleti évük az iránt folyamodnak e. m. közgyűlésünkhöz, hogy a gyámintézet által segélyezésük folyóvá tétessék.

A gyámintézeti választmány utasittatik, hogy mind két folyamodó özvegy lelkésznek segélyezése a gyámintézeti pénztárból, az özvegyeket illető arányban kiutalványoztassék, s segélyük folyóvá tétessék, még pedig özv. Kovács Mihály-nának az 1888. év ápril 24-iktől, özv. Roncsik Sándornénak 1889. ápril 24-iktől mint a kiknek nevezett időben jár le kegyeleti évük.

30. Olvastatott ny. megygyesi lelkész Tukacs Lajos kérvénye melyben azt kérelmezi, hogy lelkészi jövedelme, a díj levél változása s más okok miatt lejjebb szállván: a gyámintézetbe fizetendő évi járuléka is lejjebb szálltassék.

Mult évben egyházmegyénk már határozatot hozván, most erre hivatkozással kijelentetik, hogy kérelmező Tukacs Lajos folyamodása figyelmen kívül hagyatik, miután az egyházak osztályozása csak általános revisio útján történhetik.

31. Az északvidéki tanító egyesület tagjai, közgyűlésünkhöz beadott folyamodványokban azt kérelmezik, hogy alapszabályaik megváltoztatásával, a déli oldalon egyetemesen tartandó értekezleten való megjelenés kötelezettsége alól mentessenek fel s köztük a soladaritás csak a jegyzőkönyvek kölcsönös kicseréltetése által eszközöltessék.

Egyházmegyei közgyűlésünk, semmi alapos okot nem talál, hogy a már esperesileg megerősített alapszabályok ily lényeges módosítást szenvedjenek: az északvidéki tanító egyesület kérelme figyelmen kívül hagyatik.

32. Szigeti Gyula k. jános-i segéd lelkész, okmányokkal ellátott bekebelezési kérvényét terjeszti egyh. m. közgyűlésünk elé.

Szigeti Gyula segéd lelkész, kérése egész készséggel megadatik, s egyházmegyénkbe bekebeleztetik.

33. Jegyzőkönyv hitelesítésével:

Esperes ur elnöklete alatt: Lövey Pál, Kósa Ede, Kulin Miklós, a két jegyző közbe jöttével megbizatnak.

Egyházmegyei törvényszéki ülés jegyzőkönyve.

1889. ápril 10-én.

Segesvári József esperes egyházi, **Kulin Imre**
e. m. gondnok, világi elnök.

Bírósági tagok: Ujlaki Gábor, Lövey Pál, Vityi Bertalan egyházi, Debreczeni István világi tanácsbírák.

Előadó: Vityi Bertalan.

Jegyző: Ilosvay Aladár.

34. Tárgyalás alávétetett a géresi lelkész választás ügye, s ezzel kapcsolatosan, több géresi egyháztag kérvénye, melyben f. év febr. 10-én elválasztott Kormány Lajos ottani lelkész választása körül felmerült visszaélések megvizsgálására kiküldött bizottság hiányos eljárásával szemben újabb vizsgálat elrendelését kéri.

Előadó véleményének meghallgatása után, melyben a választás megsemmisítését hozza javaslatba, határoztatott:

A mennyiben tárgyalás folyamán, a küldöttségi vizsgálat hiányossága kitűnt, a mennyiben a panaszosok közül többen kihallgatva nem lettek: pótvizsgálat rendeltetik el, melynek megejtésével, az előző bizottság tagjai bizatnak meg.

A 33-ik sz. a. kinevezett küldöttség által, hitelesített M. Szalkán, 1889. ápril 23.

Az 1. számtól 12-ig, 15 — 21; a 23 — 33-ig jegyzette Ujlaki Gábor, papi;

A 12 — 15; 21, 22 és 34 sz. jegyzette. Ilosvay Aladár világi jegyző.

Melléklet a 15-ik számhoz.

Rövid áttekintése az özvegy árva gyámintézet vagyoni értékének.

Folyó szám	A tőke megnevezése.	Tőke		Esedékes kamat		Összesen	
		frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.
1	23 lelkésznél 28 kötvényen 6% m.	2594	16	351	70	2945	86
2	4 tanítónál 4 db 8% kötv. .	316	10	19	87	335	97
3	4 egyháznál 4 db 8% kötv. .	1150	—	38	—	1188	—
4	6 világi egyénnél 6 db 8% kötvényen betáblázva .	3600	—	991	08	4591	08
5	Egy világi egyénnél 8% kötvényen betáb. nélkül	120	—			120	—
6	A szilági féle birtokra előlegül 6%	300	—	45	—	345	—
7	A közig. pénztárnál 6% .	150	—	31	50	181	50
8	Az 1885. visitatiókor besze- dett, de át nem számolt 8%	357	15	114	98	472	13
9	Lelkészi évi járulékok hát- raléka					624	99
10	19 ² / ₅ népbanki részvény .					1940	—
11	Az 1104 számú népbanki könyvre be van téve .					3544	93
12	Pénztárnok kezei között készletben					223	98
	Vagyoni állás összesen .					16513	44

Az az: Tizenhatezerötszázötvenhárom forint 44 kr. tehát a múlt évihez viszonyítva emelkedett a gyámintézet értéke 1783 frt 27 krral.

Kiadta Berében, 1889. márcz. 31. Vityi Bertalan pénztárnok.

TÁRGYMUTATÓ.

1. Gróf Dégenfeld József és Földváry Sándor tanácsbíró urak meg nem jelenhetésük sajnós tudomásul vétetik.
2. Esperesi jelentés az 1888-ik évről.
3. Képviselők megbízó levelei levéltárba tételnek.
4. Kebelbeli iskolák szellemi állapotáról szóló kimutatás közzétetni rendeltetik.
5. Kegyes adományokról szóló jelentés szintén.
6. A gebei egyház épületei, még ez ideig sem lévén tűzvész ellen biztosítva: ennek eszközésére az egyháztanács vagyoni felelőség terhe alatt utasittatik.
7. A kr-szent-miklósi egyház azon kérelme, hogy erdejéről a fákat eladhassa, csak akkor tárgyalható, ha ez előbb, az erdészeti közigazgatási bizottság által tárgyalatott.
8. A nagy-károlyi ev. ref. egyház, lelkészének termény fizetését a díj levelében megjelölt buza minőségben teljesítse.
9. A ny. megygyesi egyház és néhai Roncsik Sándor lelkész ur özvegye között ennek életjáradékáról kötött szerződés tudomásul vétetik.
10. A börvelyi egyház, elavult iskolái és tanítói lakok helyett új épületek emelésére ujjolag felszólittatik.
11. Joó Lajos és Kiss Kálmán gencsi ref. lakosnak a templom építési költségek alól felmentő nyugta, míg a kölcsön tőke egészen ki nem fizettetik meg nem adható, az eddig kiadott felmentő nyugtáért, annak kiadását eszközölt presbyterek a felelősök.
12. Egyházkerületi képviselők megválasztatnak.
13. A közalapi bizottság munkálata tudomásul vétetik.
14. Esperes urnak a gebei hagyaték tárgyában tett jelentése szintén tudomásul vétetik; a százalék követelés beszüntetése iránt Esperes ur felkéretik, hogy a kellő lépéseket tegye; az érdekelt pénztárnokkal való leszámolás egy küldöttségre bízatik.
15. Gyámintézeti választmány jelentése, némely észrevételek-

kel tudomásul vétetik.

16. Szilágyi Lajos volt Esperes ur hagyatéka elleni követelések teljes letisztázása tárgyában, küldöttség neveztetik ki.

17. Lövey Pál ur a gy. i. alapszabályok módosítása tárgyában beadott javaslata, indokaival együtt jegyzőkönyvbe vétetik, s tárgyalása a jövő gyűlésre kitűzetik.

18. Vélemény adás a tiszántuli e. kerületben felállítandó árva-ház ügyében.

19. Lelkész jelölő bizottság tagjai megválasztatnak.

20. Vélemény adás a stola tárgyában, az egyházkerületre.

21. A közigazgatási pénztár megvizsgálására küldöttség neveztetik ki.

22. Rendes állam segélyért folyamodók kérvényeinek tárgyalása.

23. Több fábánházi ref. lakosnak kérvényük Csombók Mihály tanítójuk érdekében, hogy az továbbra is köztük maradjon.

24. Domahidi egyháztanács kérvénye, hogy tanítójuk más egyházba helyeztessék át s egyházukba, káplány vagy okleveles tanító rendeltessék.

25. Nyirmegyesi lakos Nagy Ferencz s érdek társainak fellebbezett panaszuk az egyházi adó tárgyában.

26. Sarkadi Mihály m. szalkai lakos felfolyamodása ugyan e tárgyban.

27. Nagy Károlyi lakos s ref. vallásu Nemestóti Szabó Pálné asszony fellebbezett kérvénye ugyan e tárgyban.

28. Özv. Lengyel Imréné gebei lakosnak fellebbezett kérvénye a ránézve sérelmes helyi egyházi tanács végzése ellen.

29. Özv. Kovács Mihályné és Roncsik Sándorné kérvényük, hogy a gyámintézeti segély osztalék rájuk nézve folyóvá tétessék.

30. Tukacs Lajos lelkész kérvénye, hogy gyámintézetbe fizetendő illetéke lejjebb szállitassék.

31. Az észak vidéki tanító egylet kérvénye, alapszabályainak módosítása tárgyában.

32. Szigeti Gyula k. jánosi-i s. lelkész bekebelezési kérvénye.

33. Jegyzőkönyv hitelesítésére küldöttség választatik.

EGYHÁZMEGYEI TÖRVÉNYSZÉKI ÜLÉS.

34. A géresi lelkész választás ügye.

